

به جای مقدمه:

این مجموعه عمدتاً دربرگیرنده برخی از مباحثی است که به کنگره دوم بین المللی مارکس (۱۹۹۸) ارائه شده و خود جلد سوم از این سلسله کتاب‌ها (به زبان فارسی) است و امیدواریم در آینده نیز به تهیه و انتشار این گونه مباحث توفیق یابیم. در مقدمه جلد‌های اول و دوم هدف از این کار را بیان کرده ایم ولی هنوز زود است که از کار خود جمع بندی ای ارائه دهیم و یا برای کار محدود خود، با توجه به گستردگی اندیشه های مارکس و مارکسیسم، در جست و جوی تأثیر چشمگیری در جنبش مارکسیستی و کمونیستی ایران باشیم. با وجود این، می توانیم با گردانندگان کنگره بین المللی مارکس همنظر باشیم آنجا که در مقدمه یکی از مجموعه های مربوط به کنگره دوم که تحت عنوان «مارکس ۲۰۰۰» منتشر شده می نویسند:

«چرا تا ابد باید از خشنودی روی گرداند؟ وقتی مسیری را که از کنگره یک تا کنون پیموده ایم مرور می کنیم، سؤال فوق شاید نخستین پرسشی باشد که به ذهنمان خطور می کند. مسلماً توجیهی برای از خود راضی بودن و ذوق زدگی وجود ندارد؛ چرا که گرایش های اصلی محیط روشنفکری فرانسه که هم از نظر کمیّت و هم کیفیت، با مارکسیسم و به کلی با رادیکالیسم انتقادی رفتاری خصمانه داشته اند همچنان دست نخورده باقی مانده و از پایان سال های ۱۹۷۰ در واکنش صریح علیه مارکسیسم شکل گرفته اند.

«اما نکته ای که نمی توان نادیده گرفت این است که به جای ورد «اعلام مرگ مارکس و مارکسیسم» که همه جا شنیده می شد حالا چیز دیگری به گوش می رسد با پیشوند «باز»، «باز - گشت»، «باز - شناخت». دیگر این حقیقت، از جمله بین کسانی که از نظر فکری سوء ظنی بدیشان نمی توان داشت به حد کافی شیوع یافته است و در آن می توان تغییر «آب و هوای زمانه» را حس کرد، و حتی اگر آن را سطحی، همچون کف بر آب بدانیم، باز هم به همین دلیل نمی توان آن را از اهمیت چیزی که به گفته هگل «روحیه زمانه» است جدا دانست.»

از نظر ما مارکس و مارکسیسم معتبرترین رفرانس برای مبارزه با سرمایه داری و سرچشمه ای سرشار برای فهم و تغییر جهان معاصر است. مطالعه و برخورد و استفاده از گنجینه غنی آثار مارکسیستی و تجربه جنبش کارگری، آن هم در حوزه جامعه ما (با ویژگی های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و تاریخی آن)،

متفاوت از چیزی ست که در مباحث و نقدهای این نوع کنگره ها مثلاً در پاریس مطرح می شود، ولی در دنیای کنونی که مناسبات سرمایه داری بر آن حاکم است و با توجه به پدیده «جهانی شدن» و تأثیر متقابل حوادث جهانی بر یکدیگر، چه بسیار شباهت ها که می توان بین مشکلات و راه حل ها یافت. قصد ما همان طور که در مقدمهء جلد دوم گفته ایم چنین است: «این مباحث که به تحلیل اوضاع کنونی جهان و تلاش برای یافتن بدیل اختصاص یافته، وقتی در اختیار فارسی زبانانی قرار گیرد که خود را در تجربهء خویش نیازمند چنین پرسش ها و مباحثی یافته اند، آنان را برای اندیشیدن به بدیل مناسب برای جامعهء ایران یاری خواهد داد».

باری، روش ما در گزینش مباحث و ترجمه و ویراستاری ادامهء کار سابق است: ما همهء مباحث کنگره را که صدها موضوع گوناگون را در بر می گرفته خواننده ایم ولی از بین شماری که خوانده ایم، این ها با توجه به امکانات مان مناسب تر به نظر رسیده است.

دوستانی گرامی که ترجمه و انتشار این گونه مقالات را مثبت ارزیابی کرده اند، ما را در این مهم یاری داده اند که از آنان بسیار سپاسگزاریم و از تأخیری که در انتشار کارشان، به اجبار، رخ داده متأسفیم. از تقی مقدم، رضا ناصحی و بهزاد مشیری و م. ثابت که علاوه بر ترجمه در بازخوانی هم کمک دادند و نیز از ناصر اعتمادی به خاطر بازخوانی یکی از مقالات و تذکراهایی مفیدی که داد، ممنونیم. بدیهی ست که مسؤولیت هر اشتباهی، اگر یافت شود، به عهدهء ویراستاران است.

دیگر اینکه در این جلد «واژه نامه» نیاورده ایم، زیرا واژه ها یا همان ها ست که در دو جلد پیشین به کار برده بودیم یا اینکه معادل واژه یا اصطلاح را در متن آورده ایم.

و نکتهء آخر اینکه دو جلد پیشین را می توان روی سایت اینترنتی ما یافت. ضمناً اگر دوستانی بخواهند هر سه جلد را به صورت کتاب یا روی CD داشته باشند، می توانند با ما مکاتبه کنند.

تراب حق شناس، حبیب ساعی، آوریل ۲۰۰۲